

*Вовк Богдан Іванович,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ РОБІТНИКІВ ЯК ОСНОВА ДО ПРОФЕСІЙНИХ ПЕРЕМІЩЕНЬ, ЗМІНИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Зміна соціально-економічних умов діяльності системи професійної освіти при переході до ринкових відносин призводить до того, що наше суспільство входить у етап децентралізації, приватизації та конкуренції на ринку праці. Виникає проблема в забезпеченні підготовки робітників, здатних швидко пристосовуватись до нових умов праці, професійних переміщень, швидкої зміни кваліфікації. В таких умовах сучасний випускник закладу професійної (професійно-технічної) освіти має володіти якістю професійної мобільності.

Сучасний світ професій дуже динамічний, виникають нові професії, сфери діяльності кваліфікації, технічний прогрес майже повністю змінює уявлення про умови праці в старих галузях. У результаті протягом життя одного покоління відбуваються серйозні структурні перебудови економіки. Тому сучасним випускникам ЗП(ПТ)О треба бути готовим до того, що отриманої початкової освіти буде недостатньо і необхідно протягом життя постійно вчитися та здобувати нові знання та навички відповідно до розвитку виробництва та цільового компонента професійної підготовки, що реалізується в навчальній діяльності.

Держава повинна забезпечувати підготовку робітників, які здатні до активної творчої діяльності, постійного професійного саморозвитку, опанування та впровадження сучасних виробничих технологій, конкурентоспроможних на ринку праці. Підготовка робітничого потенціалу до здійснення професійної діяльності в обраній галузі являє собою вміння використовувати набуті знання на практиці, формування необхідної професійної мобільності.

Означена проблема знайшла своє відображення в багатьох освітянських документах (Закон України «Про освіту»; Закон України «Про професійно-технічну освіту»; «Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні» та ін.).

Так, у Законі України «Про освіту» метою освітнього процесу є «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і, необхідних для успішної самореалізації, компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [1].

Навчання в ЗП(ПТ)О на рівні формування у майбутніх робітників професійних компетентностей має на меті сформувати вміння самостійно застосовувати, здобувати і синтезувати знання в майбутній професійній діяльності, тобто бути професійно мобільним фахівцем.

Мобільність – це здатність та готовність робітника до професійних переміщень, зміни кваліфікації. Кваліфікація як характеристика професійної мобільності відображає ступінь розвитку особистості у найважливішій сфері життєдіяльності – у праці та визначає її соціальний статус. Вагомість сучасного робітника проявляється у здатності створювати за одиницю часу продукт більшої вартості.

Професійна мобільність має соціально-педагогічну обумовленість, яку можна представити у вигляді моделі, що характеризує взаємозв'язок соціально-професійної та освітньої складових (рисунк 1).

Рис. 1 Модель соціально-педагогічної обумовленості професійної мобільності

Аналіз практики підготовки майбутніх робітників Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» показує, що в функціональному плані професійна мобільність зачіпає не тільки особистісні аспекти здобувачів, а й є очевидним, що у майбутнього фахівця, який має виражену професійну мобільність, більше потенційних можливостей пізнати і розкрити свої можливості, реалізувати їх у динамічних соціально-економічних умовах. Це пов'язано з меншою залежністю від обставин та здатності порівняно легко адаптуватися до змінних умов професійної діяльності та життя в цілому. Зміни у соціальній та економічній сферах нашої держави, які неминуче відбиваються на особистості, не служать для неї причиною катастрофічної «аварії» в життєвих планах, особистісних невдачах та різного роду стресах. У зв'язку з цим формування професійної мобільності в учнів ще в період їхнього навчання у ЗП(П)О має виражений гуманістичний та особистісно-орієнтований зміст.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
2. Ковальчук В. І. Створення сприятливого навчального середовища. Тренінги / за заг. ред. В. Ковальчука, упорядкування Л. Галіцина. К., 2011. 128 с.
3. Росновський М. Г., Вовк Б. І. Роль педагога професійного навчання у формуванні знань про інноваційні технології в галузі сільськогосподарського виробництва у майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Професіоналізм педагога : теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць /ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. Слов'янськ, 2020. Вип. 12. С. 32–36.
4. Маринченко Є. О. Професійне навчання кваліфікованих робітників. *Профтехосвіта*. 2019. № 12 (132) С. 2–5.